

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
доктор економічних наук, професор

Валентина ЯКУБІВ

11 2025 р.

ВИТЯГ

з протоколу № 4 від 21 жовтня 2025 року
кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика
засідання фахового семінару педагогічного факультету
Карпатського національного університету імені Василя Стефаника

ПРИСУТНІ:

Стинська В. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – голова семінару (гарант ОНП «Освітні, педагогічні науки»);

Деренюк М. П. – доктор філософії за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки», асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – секретар семінару;

Прокопів Л. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

Білавич Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій – науковий керівник, член семінару;

Савчук Б. П. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

Кондур О. С. – доктор педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету – член семінару;

Цюняк О. П. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій – член семінару;

Кіндратюк Б. Д. – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

Салига Н. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

Єгорова І. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – член семінару;

Басараб Н. Я. - доктор філософії за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки», асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика;

Паска Т. В. – доктор філософії за спеціальністю 011 – «Освітні, педагогічні науки», асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика;

Комар І. В. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи – член семінару.

З присутніх – 6 докторів наук, 4 кандидати наук, 3 доктори філософії – фахівці за профілем представленої дисертації.

Головуюча на фаховому семінарі – Стинська В. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика (гарант ОНП «Освітні, педагогічні науки»).

СЛУХАЛИ:

Результати дисертаційної роботи Кривцун Неоніли Зеновіївни, аспірантки 2 курсу заочної, платної форми навчання зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка на тему «Персоналії зарубіжних культурно-освітніх діячів в історіографії української педагогічної науки (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.)».

Тему дисертаційної роботи «Персоналії зарубіжних культурно-освітніх діячів в історіографії української педагогічної науки (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.)» затверджено на засіданні Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 09 від 31.10.2023 р.).

Науковий керівник – Білавич Галина Василівна, доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій.

2. Виступ здобувача.

Сучасні дослідження в галузі історико-педагогічної науки висувають нові вимоги до вивчення зарубіжних педагогічних персоналій. Це зумовлено як необхідністю глибшого розуміння розвитку педагогічної думки в міжнародному контексті, так і потребою переосмислення наукової парадигми в умовах глобалізації. Сучасна епоха – це час біографічного буму, коли минуле осмислюється, оцінюється, порівнюється із сучасним крізь життєписи відомих або менш відомих діячів, які, завдяки своїх життєвих та творчих успіхів, стали символами окремих історичних періодів.

Розробка методології дослідження передбачала аналіз наукового дискурсу, що дозволив синтезувати ідеї, орієнтири, установки вітчизняної та зарубіжної педагогічної компаративістики, історіографії і біографістики, які проєктують вивчення доробку українських учених про педагогічні персоналії зарубіжжя.

На цій основі обґрунтовано доцільність виокремлення персоніфікованого напрямку педагогічної компаративістики як субдисципліни та викладено авторське розуміння її базових параметрів (предмет, мета, завдання, зміст тощо).

При розробці поняттєво-категорійного апарату дослідження представлено авторське розуміння його операційних дефініцій («біографія», «наукова біографія», «інтелектуальна біографія», «хронотоп» тощо) та трактування базового поняття «зарубіжна педагогічна персоналія» як феномена зарубіжного діяча, кий зробив вагомий внесок у розвиток національної, світової освіти і педагогічної думки, що виявляється в його особистій біографії, творчому

науково-теоретичному і методичному доробку, досвіді професійно-педагогічної і громадсько-просвітницької діяльності.

Визначені науково-теоретичних принципи (об'єктивності, історичного детермінізму, «вживання в минуле», порівнянності, системності, цілісності, плюралізму, міждисциплінарності).

Обґрунтовано поділ джерел дослідження за функційно-змістовними, інформативними, іншими ознаками на дві групи. Основним предметом дослідження стали: історіографічні джерела, які за характером, структурою, форматом подання науково-аналітичного матеріалу класифіковано на такі різновиди: монографії і дисертації (автореферати); наукові статті; матеріали наукових конференцій; навчально-методичні видання; довідникова література; рецензії.

Аналіз другої групи джерел – історико-педагогічних (нормативно-правові акти, архівні матеріали, періодична преса, мемуари, некрологи), які не були результатом спеціальної науково-аналітичної діяльності, відігравав допоміжну роль у вивченні першої групи документів.

З'ясування ступеня вивчення порушеної проблеми на основі аналізу нагромадження історіографічних знань виявило, що вона розглядалася аспектно у вступних або окремих підрозділах дисертаційних праць та стосувалася аналізу студій про окремі педагогічні персоналії зарубіжжя. Отже, тема дисертації не була предметом спеціального комплексного вивчення, що обґрунтувало доцільність підготовки цього дослідження та актуальність даного дослідження.

Виходячи з чинників розвитку української історико-педагогічної науки та аналізу тенденцій і особливостей розвитку досліджуваного історіографічного процесу була розроблена його періодизація. Вона складається з трьох основних періодів: 1) 20-80-ті рр. ХХ ст. – радянський, початковий, зародковий (має два етапи: 20-ті – початок 30-х рр. та 50-80-ті рр. ХХ ст.) – відображає характер становлення української педагогічної компаративістики і біографістики та перший досвід дослідження діячів зарубіжжя; 2) 1990/91 – 2004/05 рр. – перехідний, пострадянський – позначився трансформацією методології педагогічної науки та оформленням її компаративістського і біографічного напрямів, розширенням кола і активізацією дослідження діячів зарубіжжя; 3) 2005/06 – 2025 рр. (поділено на три етапи: 2005 – 2008; 2009 – 2021; 2022 – 2025 рр.) – євроорієнтований, науково-плюралістичний – відзначився доленосними подіями в суспільному й освітньому розвитку України та якісними зрушеннями в плинні нагромадження наукових знань про культурно-освітніх діячів зарубіжжя.

Структурний аналіз історіографії порушеної проблем окреслив її «хронотоп» у двох основних векторах. Перший – хронологічний засвідчив, що відповідно до етапів розвитку зарубіжної педагогічної думки відбір персоналій відбувався нерівномірно: незначна увага до діячів Стародавнього Сходу, Античності, Середньовіччя, змінилася посиленням інтересу до постатей доби Відродження і Просвітництва, досягла найвищого рівня щодо педагогів-реформаторів кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. та позначилася згасанням кількості праць про діячів 40-х рр. ХХ – початку ХХІ ст. Другий – географічно-територіальний вектор виявив зосередження уваги науковців на вивченні

педагогічних персоналій країн Європи і США. тоді як діячі азійського, особливо австралійського і африканського регіонів слабо представлені в українській біографістиці.

Українська педагогічна біографістика накопичила значний масив досліджень про мислителів Стародавнього Світу, Середньовіччя та Модерної доби. Виокремлено два основні підходи: просопографічний, коли діячів вивчали в контексті колективних біографій, і міждисциплінарний, що поєднує педагогіку з філософією, психологією, біографістикою та іншими науками.

Окремо показано розвиток коменіани, де, попри зростання кількості праць, часто повторюються одні й ті самі факти й ідеї про А. Коменського. Підкреслено потребу у створенні бібліографій українських і зарубіжних досліджень з цієї теми.

У дослідженнях персоналій Нового часу (друга половина XVII – XIX ст.) збереглися радянські кліше, особливо у висвітленні класиків педагогіки — А. Дістервега, Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо, Ф. Фребеля та ін. Водночас до наукового обігу поступово вводяться нові імена діячів різних сфер — філософів, письменників, політичних і релігійних лідерів (Г. Веллс, Н. Грундвіг, Ч. Діккенс, Г. Манн, Р. Тагор тощо). Проте діяльність деяких педагогів (Й. Песталоцці, К. Вандерер, В. Гумбольдт, А. Заменгоф) лишається недостатньо вивченою.

У період кінця XIX – першої третини XX ст. відбувся "біографічний бум" у вивченні діячів реформаторської педагогіки. Цьому сприяли як дослідження і переклади 1920-х рр., так і наукові праці 1970–1980-х рр. Тематика студій була широкою, методологія — різноманітною. Поширеним став формат колективних біографій, присвячених представникам різних реформаторських течій (прагматична, психологічна, вальфдорська педагогіка тощо). У персоніфікованих працях детально розкрито життя і педагогічну діяльність Дж. Дьюї, В. Кілпатрика, Я. Корчака, М. Монтессорі, Е. Меймана, П. Петерсена та ін.

Хоча увага до зарубіжних діячів 1940-х – початку XXI ст. зменшилася, українська біографістика досягла тут помітного прогресу. З'явилися «моностудії» про маловідомих персоналій (М. Ганді, Г. Гмайнер, Т. Гордон, М. Ноулз, Дж. Холт та ін.), що вивчалися окремими авторами. Їх новизна полягає в об'єкті дослідження, хоча структура й підходи залишаються традиційними. Зростання знань про цих діячів пов'язане з міждисциплінарними дослідженнями та інтересом до альтернативної, інклюзивної та інших форм освіти.

Результати дослідження визначено і актуалізовано у двох блоках проблем. Перший стосується розробленого за його матеріалами елективного курсу «Персоналії зарубіжжя в українській педагогічній історіографії» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня.

Другий блок щодо перспектив розвитку досліджень про педагогічні персоналії зарубіжжя, визначено у трьох групах проблем. Перша – методологічна – орієнтує на: розробку науково-теоретичних засад персоніфікованого напряму педагогічної компаративістиці, зокрема, її терміносистеми та операційно-дослідницького інструментарію виходячи з досвіду західної науки; обов'язковість з'ясування у комплексних працях

(дисертаціях) ступеня дослідження педагогічних персоналій для доведення доцільності їх подальшого предметного вивчення; вдосконалення технологій пошуку, відбору, систематизації, аналізу, інтерпретації джерельних матеріалів щодо вивчення персоналій зарубіжжя; інтеграцію вітчизняної біографістики у світовий науковий дискурс.

Друга група проблем пов'язана зі змістом досліджень. Вона передбачає: відмову від ідеалізації зарубіжних діячів та застосування до їхніх ідей сучасних педагогічних категорій; посилення значення періодизації у біографічних і компаративних студіях; удосконалення наукових підходів до періодизації; розширення біографічного змісту у працях про педагогічні ідеї; створення досліджень, у яких порівнюють не двох, а кількох діячів.

Третя група проблем має евристично-дослідницький характер і стосується визначення перспектив розвитку студій. Зокрема: підготовки праць про відомих і малодосліджених діячів Стародавнього Сходу, Античності, Середньовіччя, Нового і Новітнього часу; вивчення представників Азії, Австралії, Африки; поліпшення джерельної бази за рахунок автентичних текстів та західних досліджень; удосконалення бібліографій; розширення тематики української педагогічної компаративістики за рахунок нових і маловідомих постатей; створення колективних портретів діячів різних країн і періодів; укладання документальних збірників і хрестоматій на основі оригінальних текстів зарубіжних педагогів і праць про них.

Представлене історіографічне дослідження актуалізує потребу комплексного вивчення проблем розвитку джерелознавства педагогічної біографістики і компаративістики, зокрема, підготовку відповідних збірників документальних матеріалів та біобібліографічних і бібліографічних покажчиків, які систематизують видані в Україні і закордоном твори зарубіжних діячів та наукові публікації про їх життя, творчість і суспільну діяльність.

Таким чином, українська педагогічна біографістика пройшла довгий шлях від фрагментарних досліджень до комплексного аналізу педагогічних персоналій. Подальший розвиток цього напрямку залежить від інтеграції міжнародного досвіду, розширення джерельної бази та вдосконалення методології.

3. Запитання до аспіранта з теми дисертації ставили:

Стинська В.В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика – голова семінару (гарант ОНП «Освітні, педагогічні науки»).

На яких методологічних засадах ґрунтується Ваше дослідження?

Відповідь. Дякую за питання. Методологічно дослідження спирається на принципи історизму, наукової об'єктивності й верифікованості, системності та міждисциплінарності, що дозволяє розглядати висвітлення персоналій зарубіжних культурно-освітніх діячів у вітчизняній педнауці 1990-х – початку ХХІ ст. як багатовимірний процес у конкретних соціокультурних контекстах. Теоретичну рамку утворюють соціокультурний і цивілізаційний підходи, інтелектуальна історія, персоналістський/біографічний та просопографічний

підходи у поєднанні з компаративістикою для зіставлення українських інтерпретацій із зарубіжними традиціями. Інструментарій включає історико-генетичний, проблемно-хронологічний та історико-типологічний методи, історико-порівняльний аналіз, повний комплекс джерелознавчої критики (евристика, атрибуція, зовнішня/внутрішня критика), контент- та дискурс-аналіз для виявлення категоріального апарату і риторичних стратегій, а також бібліо- та наукометричний аналіз для картографування публікацій, цитувань і мереж. Операціоналізація передбачає формування репрезентативного корпусу джерел, побудову типології інтерпретацій і виокремлення факторів впливу (інституційних, політико-культурних, перекладацьких), що забезпечує цілісне й перевірюване бачення еволюції національної історіографічної рецепції цих персоналій.

Кондур О.С. – доктор педагогічних наук, професор, декан Педагогічного факультету.

Стисло схарактеризуйте джерельну базу Вашого дослідження.

Відповідь. Дякую за питання. Джерельну базу становить репрезентативний корпус публічних і неопублікованих матеріалів: наукові монографії, статті й дисертації; рецензії, енциклопедичні та біобібліографічні видання; збірники конференцій, підручники/посібники та навчальні програми, передмови й переклади, а також мемуаристика, листування й архівні довідки (фонди провідних бібліотек і архівів). Залучено періодику й фахову педагогічну пресу 1990-х – початку ХХІ ст., каталоги бібліотек та інституційні репозитарії, а для верифікації й наукометричного картографування міжнародні бази (насамперед Scopus, Web of Science). Корпус охоплює україномовні, а також ключові польсько- та англійськомовні тексти; добір здійснено за критеріями репрезентативності, походження, автентичності й релевантності, з поділом на первинні (тексти про/від персоналій, документи епохи) та вторинні (історіографічні студії й огляди). Така структура забезпечує повноту, порівнюваність і можливість багаторівневого аналізу.

Салига Н. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика.

У чому полягає практичне значення Вашого дослідження?

Відповідь. Дякую за запитання. Практичне значення полягає в тому, що результати дослідження дають інструменти для дії: (1) оновлення навчальних курсів з історії педагогіки, компаративістики й біографістики (модулі, типологія інтерпретацій, кейси персоналій, тестові питання та кейс-методики); (2) підготовки навчально-методичних матеріалів (силабуси, робочі програми, критерії оцінювання), а також підвищення кваліфікації викладачів і вчителів; (3) формування анотованих бібліографій, електронних карт знань, наукометричних профілів і баз даних для науковців, редакцій і бібліотек; (4) експертної підтримки перекладацьких, видавничих і музейно-експозиційних проєктів (відбору текстів, коментарів, довідкового апарату); (5) вироблення рекомендацій для освітньої політики модернізації стандартів, деколонізації/балансування канону, інтеграції української педагогічної науки у європейський контекст; (6) окреслення дорожньої карти подальших досліджень (лакуни, пріоритетні напрями, мережі співпраці). Завдяки цьому напрацювання

можуть бути безпосередньо впроваджені у викладання, науку, експертизу та управління освітою.

Цюняк О. П. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій

Яка сутність персоніфікованого підходу в педагогічній компаративістиці?

Відповідь: Дякую за питання. Персоніфікований підхід у педагогічній компаративістиці це фокусування порівняння не на абстрактних “системах”, а на конкретних діячах як носіях і трансляторах ідей, практик і інституційних змін. Його сутність полягає у відтворенні інтелектуальних траєкторій, мереж комунікації та каналів трансферу (освіта, публікації, переклади, професійні спільноти), зіставленні їхньої рецепції в різних національних контекстах і виявленні механізмів “вбудовування” ідей у локальні традиції. Методично він поєднує біографіку та мікроісторію з просопографією й аналізом контекстів (соціокультурних, політичних, інституційних), що дозволяє зняти абстрактність порівнянь і пояснити, чому ті самі концепти працюють по-різному. Практичний вихід точніші інтерпретації спадщини, коректніші канони й навчальні модулі, а також ідентифікація “вузлів” міжнародного обміну ідей; водночас ризики героїзації нівелюються системним зіставленням із середовищем та джерельною верифікацією.

Комар І.В. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Які приклади використання міждисциплінарного підходу в українській історіографії Ви можете назвати?

Відповідь. Дякую за питання. В українській історіографії персоналій міждисциплінарність проявляється у поєднанні біографістики, просопографії та аналізу соціальних мереж для реконструкції «кіл спілкування» довкола дослідників і класиків; синтезі історії науки з бібліо- та наукометрією задля картографування корпусів публікацій і цитувань про Дьюї, Монтесорі, Корчака; зв'язці джерелознавства й перекладознавства під час критичної ревізії перекладів, термінологічних рішень і редакторських передмов; інтеграції культурології та пам'яттєзнавства з педагогікою у вивченні механізмів канонізації постатей у підручниках, музейних експозиціях і ювілейних наративах; поєднанні компаративістики з політичною історією й освітньою політикою для аналізу відмінностей українських і польських інтерпретацій у контексті реформ та актів ЮНЕСКО/ЄС; застосуванні гендерних студій для переоцінки внеску жінок-педагогів; використанні інструментів цифрових гуманітарних наук (corpus analysis, topic modeling) разом з інтелектуальною історією для простеження динаміки понять; а також у поєднанні антропології та соціології освіти з мікроісторією для реконструкції впливу ідей персоналій на локальні освітні практики.

Сгорова І. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика.

Які «маловідомі» персоналії Ви вважаєте пріоритетними для подальших студій?

Відповідь. Дякую за питання. Пріоритетними бачу такі «лакунарні» постаті й кластери: у німецькомовній реформ-педагогіці Бернгард/Бертьольд Отто, Герман Ліц, Густав Вінекен, Пауль Гегеб і Елізабет Роттен (мережі

Нового виховання, інтернатні моделі, шкільне самоврядування); у польській традиції Генрик Ровід, Богдан Навроцинський, Гелена Радлінська, Марія Гжегожевська (соціальна та спеціальна педагогіка, міжвоєнні реформи); у франкомовному колі Роже Кузіне й Поліна Кергомар (активні методи, дошкілля) поряд із більш знайомими Женевськими (потрібна критична ревізія рецепції Фер'єра/Клапареда); у британському контексті Сьюзен Айзекс, сестри Маргарет і Рейчел Макміллан, а також Шарлотта Мейсон (раннє дитинство, «домашня школа», шкільна гігієна); у скандинавів Н. Ф. Грундтвіг та Альва Мюрдаль (фольк-гісхіоли, соціальна держава й освіта); в іберійському світі Франсіско Гінер де лос Ріос, Марія де Маесту й Франсіско Феррер-і-Гуардія (креативно-ліберальні моделі школи). Саме ці постаті мало або фрагментарно представлені в українській історіографії 1990-х поч. ХХІ ст., але критично важливі для порівняльної ревізії канону, розуміння трансферу ідей та балансування акцентів поза «великими іменами» Дьюї, Монтезорі, Корчак.

До доповіді було задано 6 запитань, на які здобувач дала правильні та ґрунтовні відповіді.

4. Виступи присутніх членів семінару:

Стинська В.В., доктор педагогічних наук, професор, яка зазначила, що дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Історико-педагогічні проблеми навчання і виховання у системі безперервної освіти» (державний реєстраційний номер – 0108U009122), У роботі зроблено акцент на дослідженні наукового дискурсу щодо висвітлення персоналій зарубіжних культурно-освітніх діячів в історіографії української педагогічної науки (90-ті рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.), із фокусом на типології інтерпретацій, каналів рецепції та трансфері ідей у вітчизняний контекст. Актуальність теми зумовлена низкою чинників: деколонізацією та переосмисленням академічного канону; євроінтеграційними процесами й розширенням перекладацької бази; глобалізацією наукових комунікацій і появою цифрових бібліометричних інструментів; потребою критичної оцінки джерел і наративів про «класиків» для запобігання ідеологізаціям і методологічним спрощенням. Сформульовані основні позиції дисертації забезпечують системне бачення обраного аспекту його теоретичних та практичних засад і достатньо повно окреслюють зміст і логіку побудови історіографічного викладу.

Кондур О. С. – доктор педагогічних наук, професор, звернула увагу, що інтенсифікація глобальних наукових комунікацій, інформатизація та діджиталізація гуманітарних ресурсів (електронні архіви, репозитарії, наукометрія) актуалізують комплексне вивчення того, як українська педагогічна наука 1990-х – початку ХХІ ст. репрезентувала персоналії зарубіжних культурно-освітніх діячів. Результати дисертації дають змогу окреслити ефективні стратегії подолання типових проблем історіографічної рецепції (фрагментарність корпусів, перекладацькі зсуви, канонізаційні наративи, ідеологізація джерел) у контексті чинних нормативно-політичних пріоритетів МОН щодо академічної доброчесності, інтернаціоналізації та оновлення змісту освіти. Професор підкреслила, що робота є оригінальною,

логічно вибудованою і завершеною науковою працею з масштабною фактографічною базою, новими знахідками про канали рецепції та трансфер ідей, чіткою аргументацією висновків і помітним практичним ефектом, що відбиває високу фахову підготовку здобувачки та її сформованість як сумлінної, креативної дослідниці. Практична цінність полягає у створенні елективного курсу «Персоналії зарубіжних культурно-освітніх діячів у історіографії української педагогічної науки». Узагальнений теоретичний і фактологічний матеріал може слугувати підґрунтям для подальших студій еволюції української рецепції зарубіжних діячів і корекції національного педагогічного канону.

Цюняк О. – доктор педагогічних наук, професор, підкреслила, що мета дослідження полягає у здійсненні комплексного порівняльно-історіографічного аналізу висвітлення персоналій зарубіжних культурно-освітніх діячів у вітчизняній педагогічній науці 1990-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст., аби творчо інтегрувати біографістику, просопографію та компаративістику в підготовку майбутніх фахівців ЗВО України; це має безпосереднє значення для підвищення якості науково-дослідницької та джерелознавчої підготовки здобувачів. Наголошено на актуальності теми: пріоритетність критичного перегляду канону, євроінтеграційні орієнтири та вимоги академічної доброчесності зумовлюють пошук нових моделей роботи з постатями й нарративами, удосконалення інструментів джерельної критики, перекладознавчої рефлексії та цифрової бібліометрії. В умовах стрімкої інформатизації гуманітарної сфери і зростання впливу публічної історії особливого значення набуває не лише володіння базовими знаннями про «класиків», а й формування високого рівня історіографічної грамотності та аналітичної компетентності, передусім серед викладачів і здобувачів вищої освіти.

Салига Н. М. – кандидат педагогічних наук, доцент, відзначив скрупульозність дисертантки в опрацюванні поняттєво-категоріального апарату та аналізі джерельної бази першого, умовно визначеного у дослідженні, етапу висвітлення персоналій зарубіжних культурно-освітніх діячів, адже значна частина матеріалів цього періоду нині відсутня у відкритому доступі; підмурком стали насамперед фонди Національної бібліотеки України імені І. В. Вернадського. Джерельна база ретельно систематизована й відповідає критеріям доцільності та актуальності, що свідчить про всебічну обізнаність авторки в темі, наукову зрілість і вміння працювати з різними типами джерел (архівні описи, біобібліографічні довідники, рецензії, енциклопедії, переклади). Склад і якість залучених видань у списку використаних джерел переконливо засвідчують ґрунтовність опрацювання проблеми та високий рівень наукової підготовки дисертантки.

Паска Т.В. доктор філософії, асистент зазначив, що подана дисертаційна робота свідчить про наукову зрілість дисертантки, її вміння бачити актуальні проблеми вищої освіти, історико-педагогічної науки, готовність розв'язувати їх на своєму науковому рівні. В цілому дисертаційна робота Н.З. Кривцун за своїм змістом і формою є завершеним самостійним дослідженням. Загалом наукова робота справляє позитивне враження. Дисертантка на достатньому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, її

актуальність, визначила мету, завдання, об'єкт, предмет, аргументувала використання обраних методів дослідження.

Загальна характеристика дисертації – позитивна.

5. Виступ наукового керівника Білавич Г.В. доктора педагогічних наук, професора кафедри початкової освіти та освітніх інновацій, яка коротко охарактеризувала основні здобутки та наукову зрілість дисертанта.

Кривцун Н. З. повністю виконала індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури Карпатського національного університету імені Василя Стефаника; опанувала передбачені програмою дисципліни, що відповідає Національній рамці кваліфікацій та Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії.

Тема дисертації обґрунтована з огляду на наукову актуальність і практичну значущість вивчення зарубіжних педагогічних персоналій в українській педагогічній науці; сформульовано мету, завдання й методи дослідження на основі опрацювання 564 джерел (з них 14 – іноземними мовами).

Наукова новизна дисертації полягає у комплексному обґрунтуванні доцільності виокремлення персоніфікованого напрямку в структурі педагогічної компаративістики як окремої субдисципліни; у розробленні авторських дефініцій ключових понять («біографія», «наукова біографія», «інтелектуальна біографія», «хронотоп») і теоретичному обґрунтуванні поняття «зарубіжна педагогічна персоналія» як цілісного феномена; у систематизації методологічного інструментарію персоніфікованої компаративістики (принципи об'єктивності, історичного детермінізму, «вживання в минуле», системності, порівняльності, міждисциплінарності, цілісності тощо).

Результати дослідження відзначаються достовірністю та верифікованістю, що забезпечено міждисциплінарним характером джерельної бази й порівняльним аналізом; у роботі дотримано вимог академічної доброчесності.

Основні положення дисертації опубліковано у 7 статтях у фахових виданнях та 1 монографії, що відображають особистий внесок здобувачки та логіку дослідження.

З огляду на актуальність теми, наукову новизну, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, повноту їх апробації та опублікування вважаю за доцільне рекомендувати дисертаційну роботу Кривцун Неоніли Зеновіївни до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

6. В обговоренні дисертаційної роботи взяли участь всі учасники фахового семінару.

Заслухавши публічну презентацію наукових результатів дисертації Кривцун Неоніли Зеновіївни та обговоривши її на фаховому семінарі педагогічного факультету, прийнято наступні висновки щодо дисертації:

Дослідження є своєчасним і науково значущим, оскільки в українській педагогічній науці досі бракувало цілісного порівняльно-історіографічного аналізу опрацювання зарубіжних персоналій у зазначений період, тоді як наявний великий масив публікацій використовувався переважно фрагментарно й без єдиної методологічної матриці. Авторка повністю виконала

індивідуальний навчальний план освітньо-наукової програми аспірантури Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, опанувала передбачені програмою навчальні компоненти (філософія, організація наукової діяльності, іноземна мова, управління та моніторинг якості освіти, основи практичної андрагогіки, компаративістика в освіті та науці, адміністративний менеджмент, історія/теорія/практика соціальної роботи) та продемонструвала високий рівень академічної культури, відповідальності й цілеспрямованості. Джерельну базу сформовано репрезентативно: опрацьовано 564 позиції, серед них 14 іноземними мовами; залучено літературу різних жанрів і рівнів науковості, що забезпечує верифікованість і надійність висновків.

Наукова новизна роботи полягає у концептуальному обґрунтуванні персоніфікованого напрямку в структурі педагогічної компаративістики як окремої субдисципліни; у введенні та системному використанні авторських дефініцій («біографія», «наукова біографія», «інтелектуальна біографія», «хронотоп», «зарубіжна педагогічна персоналія»); у вибудові цілісного методологічного інструментарію персоніфікованих студій (принципи об'єктивності, історичного детермінізму, «вживання в минуле», системності, порівнянності, міждисциплінарності, цілісності тощо) та у розробленні періодизації історіографічного процесу (від радянського зародкового етапу до євроорієнтованого, науково-плюралістичного 2005/06–2025 рр. із підетапами 2005–2008; 2009–2021; 2022–2025). Уведено поняття «хронотопу» досліджень: часовий вектор демонструє пік зацікавлення добою Відродження, Просвітництва та «педагогікою реформ» кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. за відносної меншості студій про діячів 1940-х – початку ХХІ ст.; географічний вектор засвідчує домінування європейського та північноамериканського масивів за недостатнього представлення азійського, австралійського й африканського регіонів. Запропоновані підходи водночас здійснюють деідеологізацію інтерпретацій, коригуючи інерцію української радянської історіографії.

Зміст дисертації логічно відповідає меті та завданням; авторка демонструє зрілу здатність аналізувати історико-педагогічні явища, узагальнювати результати й формулювати власні, доказові висновки. Практичну спрямованість підтверджує розроблення й апробація елективного курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня, а також навчально-методичних напрацювань, що можуть бути інтегровані в сучасні освітні програми.

На підставі вищезазначеного можемо стверджувати, що дисертація Кривцун Н.З. характеризується високим рівнем здійснення науково-теоретичного, історико-педагогічного аналізу досліджуваної проблеми, є достатньо апробованим науковим дослідженням. Враховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів та їхню практичну цінність, відповідність поданої роботи вимогам нормативних документів до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, вважаємо, що дисертаційна робота на тему «Персоналії зарубіжних культурно-освітніх діячів в історіографії української педагогічної науки (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.)» є самостійним, обґрунтованим, завершеним науковим дослідженням, в якому на належному

рівні узагальнено результати наукового пошуку, що відповідає вимогам спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, тому може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

7. Висновок про перевірку дисертації та наукових публікацій здобувача на виявлення порушення академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

УХВАЛИЛИ:

ПРИЙНЯТИ такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Висновок

**кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана
Ступарика**

**наукового фахового семінару педагогічного факультету
Карпатського національного університету імені Василя
Стефаніка про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації «Персоналії зарубіжних культурно-освітніх
діячів в історіографії української педагогічної науки (90-ті рр. ХХ –
початок ХХІ ст.)» здобувача ступеня доктора філософії за
спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки (галузь знань 01
Освіта/Педагогіка)**

1. Актуальність теми.

За доби новітньої національної державності українська педагогічна наука, зокрема її галузі компаративістика і біографістика, здійснили значний поступ у розв'язанні низки наукових проблем. Наукометричний аналіз виявив, що у 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. у їх предметному полі перебувала широка галерея зарубіжних діячів, які зробили вагомий внесок у розвиток європейської та світової освіти і педагогіки. Їхні життя, творчість знайшли відображення в масиві різновидових праць (монографії, дисертації, наукові статті, матеріали наукових конференцій, навчальна, довідникова і бібліографічна література тощо). Вони потребують усебічного предметного, виваженого критичного аналізу для визначення здобутків, прогалин і перспектив розвитку історіографії означеної проблеми. В означеній історіографічній ситуації щодо стану вивчення українськими науковцями зарубіжних персоналій у 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. виявлено низку суперечностей між: значною кількістю зарубіжних культурно-освітніх діячів, які згадуються в наукових джерелах як персоналії, що вагомо спричинилися до розвитку освіти і педагогічної думки, та рівнем їх дослідження, позаяк багато таких постатей не стали предметом ґрунтовного вивчення; нагромадженням масивом наукових студій про зарубіжні педагогічні персоналії та відсутністю історіографічних праць, які визначають і узагальнюють здобутки, прогалини, перспективи їх вивчення; представленим у наукових працях українських учених теоретичним і фактографічним матеріалом про життя і творчість

зарубіжних персоналій та його недостатнім використанням для вдосконалення освітнього процесу і реформуванні національної системи освіти України. Означені наукова актуальність і практична значущість дослідження життя, творчості зарубіжних педагогічних персоналій та потреба розв'язання означених суперечностей зумовили вибір теми дисертаційного дослідження «Персоналії зарубіжних культурно-освітніх діячів в історіографії української педагогічної науки (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.)».

Аспіранткою Неонілою Зеновівною Кривцун спільно з науковим керівником за результатами проведеного дисертаційного дослідження та аналізу наукової літератури в обсязі 564 джерела, з них 14 іноземними мовами, визначено актуальність теми, сформульовано мету, завдання та методи дослідження. Мета дослідження – здійснити синтезований аналіз стану та етапів, тенденцій розвитку історіографії вітчизняної педагогічної науки у 90-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. про культурно-освітніх діячів зарубіжжя для визначення здобутків, прогалин, перспектив дослідження означеної проблеми та шляхів використання цього наукового доробку в удосконаленні освітнього процесу і реформуванні національної системи освіти України.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження є складником науково-дослідницької роботи кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Історико-педагогічні проблеми навчання і виховання у системі безперервної освіти» (державний реєстраційний номер – 0108U009122). Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 09 від 31.10.2023 р.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів.

Усі результати, представлені в дисертації, здобуті авторкою самостійно; основні підсумки дослідження апробовано та опубліковано у 7 статтях у виданнях, внесених до Переліку наукових фахових видань України, 1 розділ у міжнародній монографії. Здобувачка самостійно сформувала концептуальний каркас дослідження: комплексно обґрунтувала доцільність виокремлення персоніфікованого напрямку в структурі педагогічної компаративістики як субдисципліни на перетині вітчизняної і зарубіжної педагогічної біографістики, історіографії та компаративістики; подала авторське бачення його предметних, цільових, змістових і функційних параметрів. Розроблено поняттєво-категоріальний апарат (у тому числі авторські дефініції ключових понять), що визначив методологічні межі й логіку дослідження та забезпечив цілісність інтерпретації матеріалу. Структура дисертації, мова й стиль викладу відповідають вимогам до робіт на ступінь доктора філософії; використана термінологія є загальноновизнаною, а виклад нових положень і висновків відзначається науковою коректністю. Валідність отриманих результатів забезпечено системним залученням різнорівневих джерел і застосуванням міждисциплінарних підходів та якісних методів, що уможливило зіставне прочитання педагогічної спадщини та відповідає критеріям академічної надійності, аналітичної глибини й наукової доброчесності. Окремі положення дослідження пройшли фахове обговорення на міжнародних науково-

практичних конференціях 2024–2025 рр., що підтверджує апробацію авторських результатів.

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації полягає у тому, що його матеріали можуть бути використані у науково-дослідницькій (при написанні науково-педагогічних праць), навчальній (для підготовки підручників, науково-методичних посібників, освітніх програм, навчально-методичної літератури; під час викладання освітніх компонентів та ін.), в інноваційно-творчій роботі (для створення проєктів, відеоматеріалів тощо). Зібраний та узагальнений науково-теоретичний, фактологічний матеріал може слугувати для подальшого вивчення проблеми розвитку історіографії про персоналії зарубіжжя.

5. Ступінь новизни основних результатів дисертації зумовлений поставленими завданнями та результатами їх розв'язання. *У науковій роботі:*

Новизна дисертаційного дослідження полягає у тому, що вперше комплексно обґрунтовано доцільність виокремлення персоніфікованого напрямку в структурі педагогічної компаративістики як окремої субдисципліни, що формується на перетині вітчизняної та зарубіжної педагогічної біографістики, історіографії й компаративістики; подано авторське бачення її предметних, цільових, змістових і функційних параметрів, які сформували концептуальний простір дослідження.

Створено й упорядковано поняттєво-категоріальний апарат персоніфікованої компаративістики: запропоновано авторські дефініції ключових понять («біографія», «наукова біографія», «інтелектуальна біографія», «хронотоп») і теоретично обґрунтовано поняття «зарубіжна педагогічна персоналія» як цілісний феномен, що охоплює особистісний, науково-методичний, професійно-педагогічний та громадсько-просвітницький виміри.

Систематизовано методологічний інструментарій персоніфікованої педагогічної компаративістики та окреслено її науково-теоретичні принципи (об'єктивність, історичний детермінізм, «вживання в минуле», системність, порівнянність, міждисциплінарність, цілісність тощо), що забезпечує узгодженість процедур аналізу й інтерпретації матеріалу.

Показано, що попередні студії мали фрагментарний характер (здебільшого у межах окремих підрозділів/вступів до дисертацій) і не пропонували комплексного персоніфіковано-історіографічного осмислення, що й зумовило наукову новизну та актуальність проведеного дослідження.

У сукупності ці результати формують новий теоретико-методологічний каркас для дослідження зарубіжних культурно-освітніх персоналій в українській педагогічній науці.

6. Використання (апробація) результатів роботи.

Основні результати роботи впроваджено в практику навчального процесу Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка про впровадження №03.04-29/21 від 20.10.2025), Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження № 46-87-65 від 13.10.2025), Львівського національного університету імені Івана Франка (довідка про впровадження № 3025-Н від 06.10.2025).

7. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, науковий керівник Білавич Г.В. – доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти та освітніх інновацій.

Наукова робота Кривцун Н.З. є результатом самостійних досліджень здобувача, відзначається змістовністю, обґрунтованістю ключових позицій, не містить елементів плагіату та текстових запозичень. Матеріали дисертації подано логічно, послідовно, з дотриманням наукового стилю викладення.

8. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 8 наукових праць, у тому числі:

7 статей у наукових фахових виданнях України (одна у співавторстві);

1 публікація в колективній монографії,

Провідний внесок за обсягом у матеріалах публікацій належить аспірантці. Аспірантка Кривцун Неоніла Зеновіївна брала участь в аналізі одержаних результатів та підготовці матеріалів до друку.

Наукові праці, що опубліковані в наукових фахових виданнях України (категорії Б):

1. Білавич Г., Кривцун Н. Педагогічна біографістика як напрям розвитку української історико-педагогічної науки та компаративістики (кінець ХХ – перша чверть ХХІ ст.). *Молодь і ринок*. 2023. №11(219). С. 33–38.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.296634>

URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/296634>

2. Kryvtsun N. Periodization of the Research Development on Foreign Cultural and Educational Workers in Ukrainian Pedagogical Comparative Science. *Гірська школа Українських Карпат*. 2023. № 29. С. 61–66.

DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2023.29.61-66>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/7883>

3. Кривцун Н. Розвиток зарубіжної педагогічної думки в рецепції українських науковців. *Гірська школа українських Карпат*. 2024. № 30. С. 16–19.

DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2024.30.16-19>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/8805>

4. Кривцун Н. Методологічні засади дослідження української історіографії про педагогічні персоналії зарубіжжя. *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 5(39). С. 305–314.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-305-314](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-305-314)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/11616>

5. Кривцун Н. Доробок зарубіжних учених з філософії освіти в рецепції українських науковців. *Перспективи та інновації науки*. 2024. №11(45). С. 175–179.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11\(45\)-501-512](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-11(45)-501-512)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/16646>

6. Кривцун Н. Сучасна українська коменіана: стан, тенденції, напрями розвитку. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 1(47). С. 608–617.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1\(47\)-608-617](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-1(47)-608-617)

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/18956>

7. Kryvtsun N. Comparative and Personalised Studies of the Figures of the Pedagogical Reform Movement of the Late 19th and First Third of the 20th Centuries. *Гірська школа українських Карпат*. 2025. №31. С. 12–16.

DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2024.31.12-16>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/8880>

Розділ в монографії:

1. Kryvtsun N. Biographical Approach to Studying Personalities of Foreign Cultural-Educational Figures in Ukrainian Pedagogical Comparative Studies (1990s - First Quarter of the 21st Century). *European Science*. 2023. № 3. С. 7–19.

DOI: <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2023-24-03-020>

URL: [https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/article/view/sge24-03-](https://desymp.promonograph.org/index.php/sge/article/view/sge24-03-020)

[020](#)

9. Наукове значення виконаного дослідження із зазначенням можливих наукових галузей та розділів програм навчальних курсів, де можуть бути застосовані отримані результати.

Отримані результати можуть бути застосовані в галузях знань вищої освіти 01 Освіта/Педагогіка (спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки; 013 Початкова освіта; 014 Середня освіта; 015 Професійна освіта та ін) та ін.

Результати дослідження мають значну цінність, оскільки можуть бути використані у науково-дослідницькій (написання праць з теорії та історії педагогіки; методики викладання навчальних дисциплін педагогічного циклу) та освітньо-виховній (для створення навчальних програм, підручників і посібників, навчально-методичної літератури, проведення вебінарів та семінарів, розробки навчальних інтернет-ресурсів) роботі.

10. Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

Результати дослідження мають значну практичну цінність, оскільки можуть бути використані у науково-дослідницькій (при написанні науково-педагогічних праць), навчальній (для підготовки підручників, науково-методичних посібників здобувачам педагогічних спеціальностей, викладачам закладів вищої освіти), в інноваційно-творчій роботі (для створення проєктів, відеоматеріалів, а також проведення семінарів, воркшопів, тренінгів тощо).

Зібраний і систематизований у дисертації Кривцун Н. З. науково-теоретичний та фактологічний матеріал створює надійне підґрунтя для подальших студій у галузі персоніфікованої компаративістики та історіографії педагогіки. Отримані результати можуть бути інтегровані в освітній процес закладів вищої освіти (лекційні курси з біографістики й компаративної персонології тощо), а також у програми післядипломної педагогічної освіти. Зокрема, напрацювання можуть застосовуватися у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника, Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу, Львівському національному університеті імені Івана Франка та інших ЗВО України.

11. Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Дисертаційне дослідження написано державною мовою. Стиль викладення

матеріалів – науковий, з коректним вживанням відповідної термінології. Структура, мова і стиль наукової роботи свідчать про вміння автора аргументовано викладати свої думки. Всі розділи дисертації мають логіку побудови, їх характерна довершеність наукової думки. Змістовне наповнення підрозділів роботи відповідає змісту визначених розділів. Отримані підсумкові результати дисертації відповідають загальній меті дослідження та конкретними науковими завданням, сформульованим у вступі. Дисертаційна робота сприймається як закінчена наукова праця, що містить нові наукові результати.

ВВАЖАТИ:

1. Що дисертаційна робота Кривцун Неоніли Зеновіївни на тему «Персоналії зарубіжних культурно-освітніх діячів в історіографії української педагогічної науки (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.)» є завершеною науковою працею, у якій розв'язано конкретне наукове завдання шляхом синтезованого історіографічного аналізу стану, етапів і тенденцій опрацювання зарубіжних культурно-освітніх персоналій в українській педагогічній науці зазначеного періоду, з метою творчого використання потенціалу персоніфікованої компаративістики в удосконаленні освітнього процесу та модернізації національної системи освіти України, що має важливе значення для галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

2. Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу «Персоналії зарубіжних культурно-освітніх діячів в історіографії української педагогічної науки (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.)», подану здобувачкою Кривцун Н.З. на здобуття ступеня доктора філософії до розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Розглянувши заяви і документи голови СВР, рецензентів і опонентів та встановивши, що подані документи відповідають вимогам до членів спеціалізованої вченої ради згідно Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

Пропонувати вченій раді Університету призначити наступний склад разової ради:

Головою разової спеціалізованої вченої ради

1. Стинську Вікторію Володимирівну – доктора педагогічних наук, професора кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1. Стинська В., Клепар М., Чінчой О. Формування полікультурної компетентності вчителів у сучасному освітньому просторі: особливості та виклики. *Наукові записки*. 2023. Кропивницький: Центральноукраїнський

державний університет імені В.Винниченка. Вип. 211. С. 57 – 63.

URL: <https://pednauk.cuspu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1641/1601>

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-211-57-62

2. Чепіль М., Карпенко О., Стинська В. Роль порівняльної педагогіки у підготовці магістрів за спеціальністю «Освітні, педагогічні науки». *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 58. Т. 2. С.28–31.

URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/58/part_2/5.pdf.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.2.5>

3. Прокопів Л, Стинська В. Дослідження зарубіжної педагогічної думки в історичній ретроспективі (1990-ті – 2025 рр.). *Молодь і ринок*. 2025. № 5-6 (237 - 238). С. 80 - 86.

URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/?pli=1#inbox?projector=1>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.332785>

Рецензентами

2. Прокопів Любов Миколаївну – кандидата педагогічних наук, професора, завідувача кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1. Прокопів Л, Стинська В. Дослідження зарубіжної педагогічної думки в історичній ретроспективі (1990-ті – 2025 рр.). *Молодь і ринок*. 2025. № 5-6 (237 - 238). С. 80 - 86.

URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/?pli=1#inbox?projector=1>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.332785>

2. Прокопів Л., Довбенко С., Бандура Л. Історіографія дослідження проблеми інноваційних технологій у підготовці вчителів початкової школи (XXI ст.). *Людинознавчі студії*. Серія «Педагогіка». 2023. № 48. С. 182–188.

URL: <http://ir.dspu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2446>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.16/48.26>

3. Прокопів Л., Стинська В., Близнюк Т. Історіографічний дискурс застосування інноваційних технологій у ЗВО України (кінець ХХ – початок ХХІ ст.). *Перспективи та інновації науки*. 2024. № 2 (36). С. 428–441.

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/9279/9331>

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-2\(36\)-428-440](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-2(36)-428-440)

3. Сливку Ларису Володимирівну - доктора педагогічних наук, доцента, доцента кафедри початкової освіти та освітніх інновацій Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1. Сливка Л. Історіографія української науки у вимірі педагогічних поглядів і освітньої діяльності польських персоналій – ідейних натхненників і реалізаторів здоров'язбережувального виховання дітей та юнацтва. *Гірська школа Українських Карпат*. 2024. № 31. С. 42-46.

DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2024.31.42-46>

URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/9269>

2. Сливка Л. Ретроспектива здоров'язбережувального виховання дітей та молоді у творчості польських дослідників 1960–1980-х рр. *Молодь і ринок*. 2021. № 4(190). С. 76–79.

URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/236348/234857>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.236348>

3. Сливка Л. Деякі аспекти проблеми статевого виховання дітей та юнацтва в загальноосвітніх школах закордону. *Молодь і ринок*. 2024. № 11(231). С. 45–49.

URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/316390/307106>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.316390>

Офіційними опонентами

4. Дичківську Ілону Миколаївну – доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти Рівненського державного гуманітарного університету.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1. Дичківська І., Федорова Н., Борисова О. Гуманістична технологія М. Монтесорі в системі спеціальної освіти України. *Нова педагогічна думка*. 2020. № 3 (103). С. 80-84.

DOI: <https://doi.org/10.37026/2520-6427-2020-103-3-80-84>

URL: <http://www.npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/218/187>

2. Дичківська І. Використання зарубіжних інноваційних практик у побудові простору шкільного приміщення початкової школи України. *Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету «Інноватика у вихованні»*. 2023. 1(17). С. 27-37.

URL: <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu/article/view/545/467>

DOI: <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i17.545>

3. Дичківська І. Розвивальне предметно-просторове середовище як інноваційний потенціал Монтесорі-освіти. *Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету «Інноватика у вихованні»*. 2022. 1(16). С. 48-60.

DOI: <https://doi.org/10.35619/iiu.v1i16.500>

URL: <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu/article/view/500/421>

5. Дудник Надію Зеновіївну – кандидата педагогічних наук, доцента, доцента кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Публікації фахівця (3 публікації за останні 5 років з наукового напрямку, за яким підготовлено дисертацію здобувача):

1. Дудник Н., Береза С. Інновації в процесі організації валеологічного виховання. *Молодь і ринок*. 2024. №9(229). С. 107-113.

URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/312195/303670>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.312195>

2. Дудник Н., Дмитришин А. Розвиток індивідуальної траєкторії педагога у створенні емоційно сприятливого середовища в освітньому процесі. *Молодь і ринок*. 2024. №11(231). С. 75-79.

URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/316392/307114>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.316392>

3. Дудник Н., Депутат М. Ідеї вальдорфської педагогіки у валеологічному вихованні дітей старшого дошкільного віку. *Молодь і ринок*. 2022. № 9 (207). С. 101–106.

URL: <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/271010/268246>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2617-0825.9/207.2022>

4. Дудник Н., Рупняк Н. Особливості розвитку сенсорики дошкільників за системою М. Монтесорі. *Людинознавчі студії*. Серія Педагогіка. 2023. № 49. С. 20–27.

URL: <http://ir.dspu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6158>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.17/49.3>

Голова фахового семінару
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика

Вікторія СТИНСЬКА

Секретар фахового семінару
доктор філософії, асистент кафедри
педагогіки та освітнього менеджменту
імені Богдана Ступарика

Мар'яна ДЕРЕНЮК